

ရခိုင်သားကြီးဘားသို့

စိတ်ဖြင့်ပီးစာ

ရိုးမလူ

စီစဉ်သူ ရခိုင်လှမြင့်

<http://www.Rakhinethargree.com>

ဆရာ မောင်ခိုင်အောင် အမှာစာ

စာပီမှာ ကဗျာ ဝတ္ထု ရသစာတမ်း ပြဇာတ်....ဆိုပြီးကေ ပုံစံအမျိုးမျိုး
ဟိပါရေ။ ပီးစာက လူသိနည်း အစွီးနည်းရေ ပုံသဏ္ဌာန်တစ်မျိုးပါ။
လွယ်မယောင်နန့်ခက်ပါရေ။ အနုပညာဓာတ်ခံဟိဖို့လိုရေ။ စာပီဝမ်းစာလည်း
ပြည့်နိန်ဖို့လိုရေ။

လူတိုင်းရေ လူငယ်ဘဝကပင် မိဘတိဘားကို စာစွီးလာကတ်တေ။
ချစ်သူတိ မိတ်ဆွေတိ ရဲဘော်တိဘားကို စာစွီးကတ်တေ။ ကြီးလာကေ
သားသမီးတိဘားကို စာစွီးရေ။ အေနှိခေတ်မှာ နည်းပညာတိ တိုးတက်လာ လို့
စာစွီးပို့စွာ နည်းလာရေ။ ဖုန်းနန့် လိုစွာကိုပြောကတ်တေဆိုကေလေ့၊ အင်တာနက်၊
အီးမေးလ်မှာ ဖေခံဘုတ်မှာ စာတိစွီးနေကတ်တုန်းပါယာ။ လူငယ်တိဆိုကေ
ပိုတောင်စွီးလာကတ်တေ။ အယင်ခါပိုင် စာစွီးစက္ကူ (Writing Pad)တိ
ဝယ်ဖို့မလိုပါဗျာယ်။

"ပီးစာ"လို့ဖြစ်လာကေ စာစွီးသူ၏ ဘဝအမြင်၊ ခံယူချက်၊
အသိပညာနယ်နိမိတ်၊ သူ၏ စာပီဖြတ်သန်းမှု၊ စာပီဖန်တီးမှု အတတ်ပညာရို့
ရောယှက်ပေါင်းစည်းပါဝင်လာရေ။ အဓိက စေတနာဖြစ်ပါရေ။ စေတနာ
ကောင်းကေ စာပေအနုပညာကောင်းရေ။

"ပီးစာ"အကြောင်းကိုပြောကေ "နေရူး၏ ချစ်သမီးပီးစာ"

Letter from a father to his daughter ကို ထည့်ပြောရပါဖို့။
လူယဉ်ကျေးမှု စပျိုးချိန်ကနိန်ပြီးကေ သမိုင်းဇာတ်လမ်းရှည်ကို သမီးချေ
နားလည်အောင် အနုပညာအပြည့် သမိုင်းအမြင်ကောင်းကောင်းနန့် စွီးခပါရေ။

သမီးချေကို အသိစိတ်ဓာတ်နန့် ခွန်အားတိပြည့်လာအောင် ပျိုးထောင်ပီးခနိုင်ရေ
စာပေလက်ရာမွန်တစ်ခုပါ။ ယေပြီးကေ ဆရာ မြသန်းတင့်ဘာသာပြန်ရေ
လော့ဒ်ချက်စတာဖီး၏ "လူကလေးသို့ ပီးစာများ"ရေ ဥရောပစာပီသမိုင်းမှာ
ဂန္ထဝင်ဖြစ်ပါရေ။

"ဗီယက်နမ်မှ ပီးစာများ"ဆိုကေ ဗီယက်နမ်ပြည်သူရီ၏ အမျိုးသား
လွတ်မြောက်ရေးက လက်နက်ကိုင်တော်လှန်ရေးဇာတ်လမ်းတိ၊ ထောင်တွင်း
တိုက်ပွဲတိ၊ မြို့ထက်က ဒီမိုကရေစီတိုက်ပွဲတိကို ချေမှုန်းရွီးပြထားပါရေ။ ၁၄
နှစ်အရွယ် ဂျူးမချေ အန်းဖရန့်၏ ကမ္ဘာကျော်ဒိုင်ယာရီကိုလေ့ ပီးစာလို့ဆိုနိုင်ပါရေ။
ဖက်ဆစ်နာဇီတိရန်ကိုကြောက်လို့ အိမ်ထပ်ခိုးတစ်ခုထက် ပုန်းနီရေဘဝမှာ
ကစ်တီဆိုရေ စိတ်ကူးယဉ်သူငယ်ချင်းတစ်ယောက်ဖန်တီးပြီး ကေ
နို့စိုင့်ဘဝမှတ်တမ်းရွီးပါရေ။ ယင်းချင့် "သူငယ်ချင်းသို့ပီးစာ" ပါဗျာယ်။

မြန်မာပြည်မှာဆိုကေ လူထုဦးလှရွီးရေ "ထောင်ထဲက ပီးစာ"၊
ဒေါ်အမာရွီးရေ "ပီးစာ"ရို့ စာပီသမိုင်းဝင်ပါဗျာယ်။ စာရွီးဆရာ နတ်နွယ် က
"ရဲဘော်မာတူးသို့ အိတ်ဖွင့်ပီးစာ"ဆိုပြီးကေ မိုးဝေမဂ္ဂဇင်းမှာ ဆက်တိုက်ရွီးခပါရေ။

အဂ္ဂ ကျွန်တော်ရို့ရခိုင်မာ ကိုဦးလှမြင့်(ရိုးမလူ)ရွီးရေ "သားကြီးဘား သို့
အိတ်ဖွင့်ပီးစာ"စာအုပ်ထွက်လာပါရေ။ ရခိုင်စာပီအတွက် မှတ်တိုင် တစ်ခုပါဗျာယ်။

ကျွန်တော်ရို့ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားဘဝမှာ ဦးလှထွန်းဖြူရွီးရေ
"ရခိုင်ပြည်ဘဏ္ဍာသိုက်များ"စာအုပ်ထွက်ခပါရေ။ အဂ္ဂစာအုပ်မှာလေး
ရခိုင်အမျိုးသားစီးပွား အတိတ် ပစ္စုပ္ပန် အနာဂတ်ကို တစိတစောင်းဖတ်ရရေ။
ရခိုင်သမိုင်းနောက်ခံကို တို့ဗျာယ်ခင်းပြထားရေ။ စာရွီးသူ၏ အမျိုးသား စေတနာကို
အကဲဖြတ်သုံးသပ်နိုင်ရေ စာအုပ်၊ ရခိုင်မျိုးဆက်သစ်တိ ဦးဇော်ကဲထဲ ရင်ထဲကို
အသိတရားနန့်ဝေဒနာတိ ပို့လွှတ်ပီးနိုင်ရေ စာအုပ် ဖြစ်ဖို့ မျှော်လင့်ပါရေ။

သူနန့်ကျွန်တော်ရေ သူငယ်ချင်းတိမဟုတ်။ ကျွန်တော်စာပီတိုက်ပွဲ

ကျောင်းသားတိုက်ပွဲ ဖက်ဆစ်ဝါဒီ စစ်အာဏာရှင်ဆန့်ကျင်ရေး လူထုတိုက်ပွဲ တိကို ဖြတ်သန်းပြီး အင်းစိန်နရသိန်ကိုရောက် ထောင်ကပြန်ထွက်လာချိန်မှာ သူက စစ်တွေကောလိပ်ကျောင်းသား၊ ရက္ခိတ ကောလိပ်ကျောင်းသား တစ်ယောက်။

၁၉၈၈ လူထုအရေးတော်ပုံကြီးထွက်လာရေခါ ကျွန်တော်က စစ်တွေ မှာ GSC အတွင်းရေးမှူး၊ သူက ရန်ကုန် ရခိုင်အမျိုးသားသမဂ္ဂမှာ ဦးဆောင် လှုပ်ရှားသူ။ ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်၏ ပထမအကြိမ်ညီလာခံမှာ ကျွန်တော် နန့် ကျွန်တော့်အဖေရဲ့ ပါတီခေါင်းဆောင်ပိုင်း CEC မှာပါလာရေ။ သူက ပါတီအဘော် "လှိုင်းသံ" ဂျာနယ်ပိုင်းတော်သား ဖန်တီးသူ။

စစ်တွေ GSC က ဦးအေးကျော်၊ ဦးသာထွန်းအောင်၊ ဦးမောင်ညွန့်စိန်၊ ကျွန်တော်ရို့ကို စစ်ခုံရုံးနန့် ထောင်(၁၄)နှစ် ချလိုက်တေ။ စာလုံးမဲကြီးနန့် ဘောင်ခတ်ပနာ ထိုသတင်း "လှိုင်းသံ" ဂျာနယ်ထဲမှာ ဖော်ပြထားစွာကို စစ်တွေထောင်မှာ ဖတ်ခရစွာ အမှတ်ရစရာတစ်ခုပါ။ ၁၉၉၀ ရွီးကောက်ပွဲမှာ ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် အောင်ပွဲခံရေ။ ကျွန်တော့်အဖေ မြောက်ဦးမှာ မဲအပြတ်နိုင်ရေ။ စစ်တွေထောင်ထဲ ကျွန်တော်ရို့ GSC တိနန့် ပိုင်းဖွဲ့ စကားပြောနိန့်ယင်း ကိုသာထွန်းအောင်ရင်ခွင်ထဲမှာ ဆရာကြီးဦးဦးသာထွန်း သီလားခရရေ။ ယပြီးကေ အလွန်တရာ ဖိနှိပ်ရက်စက်တေ ခေတ်ဆိုး ခေတ်ပျက်ကြီးတစ်ခုပေါ်လာရေ။

ကျွန်တော် ထောင်ကပြန်လာရေခါ ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် ဖျက်သိမ်း ခံလိုက်ရဗျာယ်။ ဒီမိုကရေစီ ဖြားရီကျလို့ကျလို့လာရေ။ အဂုခါ ဆရာကြီး ဦးဦးသာထွန်း၊ ကျွန်တော့်အဖေ၊ ကိုသာထွန်းအောင်ရို့ အဝီးကို ခရီးထွက် လားခကတ်ဗျာယ်။ တန်းထားအောက်မှာ ရီတိစီးဆင်းလားခကတ်လီယင့်။ ယင်းပိုင်ခေတ်ကျပ်မှာ ရခိုင်စာပီ ရခိုင်ကဗျာ ရခိုင်ဂီတလှုပ်ရှားမှု ရေ အမျိုးသားနိုင်ငံရေး ရီစီးကြောင်းချေတစ်ခုအဖြစ်နန့် ထွက်ပေါ်လာရေ။ ရခိုင်မော်ဒန်ကဗျာအောင်လံကို ကျွန်တော်၊ ကိုမောင်ကျော်ဇော(နောင်အေး)ရို့

စကိုင်လာရေ။ လူငယ်တိုင်းရံလာရေ။ ကိုဦးလှမြင့်ရဲ့နန့် စုစည်းဖြစ်လာရေ။
ရခိုင်စာပီသမိုင်းမှာ မှတ်တိုင်လိုဆိုလောက်တေ "ရခိုင်ရိုးမ"မဂ္ဂဇင်း ကို ရခိုင်လီ၊
ရခိုင်စာနန့် သူ၊ ကျွန်တော်ရဲ့တကျိုင်း ဆရာကြီးဦးဗသိန်း၊ ကိုမောင်ကျော်ဇော၊
ဇော်လင်း၊ ကျော်မင်းထင်ရဲ့နန့် ဖန်တီးဖြစ်ကတ်တေ။ သူက
ရခိုင်သားကြီးစာပီပိုင်ရှင်၊ ဖန်နန့်ဆာ။

သူပြင်းပြရေဆန္ဒနန့် "ရွက်နုပြန်ချိန်"ရခိုင်ကဗျာညွန့်ပေါင်းစာအုပ်
ထွက်လာရေ။ ရခိုင်ကဗျာဆိုစွာ ဇာလေ..... ကျွန်တော်က အမှာစာရွီးရေ။ သူပုံစံက
စာပီသမားမဟုတ်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင် ဂိုက်မျိုးဖြစ်တေ။ သူရေ
စာဖတ်တေလူတစ်ယောက်။ စကားပြောကောင်းရေပိုင် တေးခြင်းရွီး လေး
ကောင်းရေ။ ဟာသဉာဏ်နန့် စကားပြောတတ်တေ။ ဇွဲကြီးရေ။
သူကဗျာတိကိုတော့ခါ ကျွန်တော် မကြိုက်။ လူထုခံစားမှု စိတ်ကူးပုံရိပ်တိ
အားနည်းရေ။ ပုဂ္ဂလိကခံစားမှုတိ ရှေ့ကိုရောက်ပနာ ကဗျာဆရာက
အထက်စီးကကြည့်လာကေ ကဗျာတန်ဖိုးပျက်စီးလားရေ။ ဟာသလွန်ပြီးကေ
စတိုင်ယာဘောင်ကိုကျော်ပြီးကေ ဝေဖန်စွာ စောင်းပြောစွာတိ သန်းနိန်ရေ
ကဗျာမျိုးကို သူရွီးတတ်တေ။ သူရေ လူကြိုက်များရေ ရခိုင်တစ်ယောက် မဟုတ်။
ငါတတ် ငါပိုင်ထင်ပနာ ချင်စွာတိကိုလုပ်တေစရိုက် သူ့မှာဟိရေ။ စေတနာမှန်ကို
လူကြိုက်များစွာနန့် လက်ခုပ်သံနန့် တိုင်းလို့မရပါ။ သမိုင်းက ဆုံးဖြတ်ပါလိမ့်မေ။

ဒေအဂ္ဂ "သားကြီးဘားသို့အိတ်ဖွင့်ပီးစာ"ကတော့ခါ ရခိုင်စာပီ
သမိုင်းမှာ မှတ်တိုင်ချေတစ်ခုပါ။ ဝမ်းသာပါရေ။

ရခိုင်စာပီ တိုးတက်ပါစီ

ရခိုင်စာပီ အခွန်ရှည်ပါစီ

မောင်ခိုင်အောင်

၈ အောက်တိုဘာ ၂၀၁၄

စာရွှီးသူ စကား

ကျွန်တော့်မှာ သားသမီး(၃)ယောက်ဟိပါရေ။ လွန်ခရေ ၁၉၉၈ ခုနှစ်မှာဆိုကေ သားကြီးတစ်ယောက်တည်းရာဟိပါသိမ့်ရေ။ သားကြီးကောင်းကျော်ခိုင်ကို ကျောင်းထားရေအချိန်ကပင် ကျွန်တော်ဒေစာကို စလိုရွီးခစွာပါ။ ကျွန်တော်သိထားရေ ဗဟုသုတချေတိ ဖတ်ဖူး မှတ်ဖူးစွာချေ တိခံစားရစွာချေတိကို သားကြီးကိုပြောပြချင်ရေဆန္ဒကြောင့် ဒေပီးစာကို ရွီးဖြစ်စွာပါ။ အမှန်အတိုင်းဝန်ခံရဖို့ဆိုကေ ရှိကရွီးခကတ်တေ ဆရာကြီး နေရူး၊ ဆရာမြသန်းတင့်၊ ဆရာ လူထုဦးလှ၊ ဆရာမကြီးဒေါ်အမာ၊ ဆရာနတ်နွယ်ရို့တိ ဆရာဆရာတိကိုမှီပနာ စံပြပနာ ဒေပီးစာကိုရွီးဖြစ်စွာပါ။

သားကြီးကောင်းကျော်ခိုင်ဘားကို စာရွီးဖြစ်လာရေခါ သားငယ်ကောင်းဥဂ္ဂါနန့် သမီးချေ ကောင်းမြသဇင်ရို့က မကျေနပ်ကတ်ပါ။ သူရို့ ဘားကိုလေ့စာရွီးဖို့တောင်းဆိုလာပါရေ။ အမှန်ဆို ဒေစာတိရေ ကျွန်တော့် သားအရွယ်သမီးအရွယ်ဟိရေ လူငယ် လူရွယ်တိဘားသို့ ရွီးရေလိုဆိုကေ လေ့ရနိုင်ရေမဟုတ်ပါလား။ ကျွန်တော်က စာဖတ်သူရာဖြစ်ပါရေ။ ဇွဲနည်းရေ လူတစ်ယောက်ဖြစ်တေအတွက် ၁၉၉၈ ကနီ ဒေကနိန့်ထိ ရွီးရေ ပီးစာပေါင်းအစောင်(၃၀)လောက်ရာဖြစ်စွာကိုကြည့်ပါ။

ဒေသားကြီးဘားသို့ပီးစာတချို့ရေ ရခိုင်ပြည်နယ်ကထုတ်တေ မြို့နယ်မဂ္ဂဇင်းတချို့မှာ ဖော်ပြဖူးရေအတွက် ခင်မင်ရင်းနှီးကတ်တေ မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်း သူငယ်ချင်းတိနန့် သားချေ သမီးချေအရွယ် အချေတိက စာအုပ်အဖြစ်ထုတ်ပီးဖို့တောင်းဆိုကတ်ပါရေ။ အကြံပီးကတ်ပါရေ။ ကျွန်တော်က မဝံ့ပါ။ အဂုတော့ အရဲစွန့်ဗျာထုတ်ဝီလိုက်ပါယင့်။ ဒေပီးစာ တိမှာ မပြည့်စုံစွာတိ

လိုအပ်ချက်တိဟိကေ ထောက်ပြ ဝေဖန် အကြံပီးကတ် ပါလို့ ဖိတ်ခေါ်ပါရေ။

ရုံးမလူ (ရခိုင်လှမြင့်)

ရခိုင်သားကြီးစာပေ

၆-၁၀-၂၀၁၄

သစ္စာစကား

ကျွန်တော်ရေ ရခိုင်သားကြီးစာပီကိုထူထောင်ပြီးကေ ရခိုင်စာအုပ်
စာတမ်းတိနန့် ရခိုင်အနုပညာလုပ်ငန်းတိကို ကြိုးစားလုပ်ဆောင်ခသူ
တစ်ယောက်ပါ။ ယေဒါလေ့ ကျွန်တော်ထုတ်ဝီဖူးရေ စာအုပ်တိမှာ
ကျွန်တော့်မိဘနှစ်ပါးနန့်အတူ ကျေးဇူးတင်ထိုက်သူတစ်ချို့ကို နာမည်ဖော်ပြ ပြီး
ကျေးဇူးတင်ဟိကြောင်း မဖော်ပြဖူးခပါ။ အေမှန်သောသစ္စာစကား ကြောင့်
နောက်ထပ်ကျန်ဟိသော ကျွန်တော့်ဇွ လူသက်တမ်းဖြတ်သန်းစဉ်
ဒေရခိုင်သားကြီးစာပေနန့် ရခိုင်အမျိုးသားများအတွက် အကျိုးဟိသော
ရခိုင်စာအုပ်စာတမ်းများကို စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်ဝီသူဖြစ်ရပါစီလို၏ ။ ဒေပိုင်
ရခိုင်စာအုပ်စာတမ်းနန့် ရခိုင်အမျိုးသားတိလိုအပ်ချက်ကို လုပ်ပီးနိုင်ဖို့အတွက်
ဒေလူလောကမှာ ရှင်သန်ဖို့ မွီးဖွားစောင့်ရှောက် ပညာသင်ပီးခရေ အနန္တော
အနန္တဂိုဏ်းဝင် ကျေးဇူးရှင်မွေးမိခင် မေမေ ဒေါ်မသာနု(ဒေါ်သီလဝတီ)နန့် ဘာဘာ
ဦးဘထွန်း(ခေါ်) ဦးမောင်သာကျော် ရို့ မိဘနှစ်ပါးကို
ဒေစာအုပ်ရွီးသားထုတ်ဝီစီစဉ်မှုဖြင့် ကန်တော့ပါ၏ ။

ကျွန်တော်ရွီးသားရေဆောင်းပါးတိ၊ ဝတ္ထုတိ၊ ကဗျာတိ တေးချင်းတိ ကို
ပရစ်(Proof)ဖတ် ဝေဖန်သီးခံနားထောင်ပီးရေ ကျွန်တော့်ဇနီးမယား
ဒေါ်ဦးသိန်းမြကိုလည်းကောင်း၊ အမာခံပရိသတ်အဖြစ် ထာဝရစောင့်ဖတ် ပီးနီရေ
သားကြီး ကောင်းကျော်ခိုင်၊ သားငယ် ကောင်းဥဂ္ဂ၊ သမီးငယ်
ကောင်းမြတ်သဇင်ရို့နန့်အတူ နာမေဖော်ပြမပီးနိုင်ခရေ ကျွန်တော် ရိုးမလူစွ
စာဖတ်ပရိသတ်တိကိုလေ့ ရင်ဖတ်ထဲက လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲကျေးဇူး တင်ဟိပါ
ကြောင်း သစ္စာစကားဆိုပါရစီ။

ဒေစာအုပ်ရေ ကျွန်တော် ရွီးသားရေ ပီးစာတိကိုစုစည်းပနာ ပထမဆုံး
ပုံနှိပ်ထုတ်ဝီဖူးရေ စာအုပ်ဖြစ်တေပိုင် သားကြီးကောင်းကျော်ခိုင်ဇ ၂၀၁၅ ခုနှစ်
ဧပြီလ ၁၂ရက်နိန့်မှာ ကျရောက်တေ (၂၂)နှစ်မြောက် မွီးနိန့်အဖြစ်
အမှတ်တရထုတ်ဝီရေ စာအုပ်ပါ။ ပြီးကေ ကျွန်တော်ဇ ၂၀၁၅ခုနှစ်၊ မတ်လ
၂၄ရက်နိန့်မှာ ကျရောက်တေ(၅၅)နှစ်ပြည့် အမှတ်တရနိန့်နန့်လေ့
တိုက်ဆိုင်နီပါရေထော။

ရခိုင်လှမြင့်

၂၀၁၅၊ ဧပြီ (၁၂)ရက်

စာစွဲ၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း

ဦးဦးလှမြင့်ကို ၁၉၆၀ ခု၊ မတ်လ ၂၄ ရက်နေ့မှာ အဖ ဦးဘထွန်း (ခေါ်) ဦးမောင်သာကျော်၊ အမိ ဒေါ်မသာနုရဲ့ဘားက စစ်တွေမြို့မှာ မွီးဖွား ခပါရေ။
ညီအစ်ကိုမောင်နှမ (၈)ယောက်ဟိပြီးကေ သားဦးရတနာဖြစ်ပါရေ။ ညီ(၅)ဦး၊

ညီမ(၂)ဦး ဟိပါရေ။ ငယ်စဉ်က ဖခင်ပြောင်းရွှေ့ရာ ရခိုင်ပြည်အနှံ့ နီထိုင်ဖူးပါရေ။
ယင်းမြို့တို့မှာ စစ်တွေ၊ ကျောက်ဖြူ၊ မာန်အောင်၊ သံတွဲ၊ တောင်ကုတ်၊
ဘူးသီးတောင်၊ မြောက်ဦး၊ မောင်တောမြို့ရှိဖြစ်ပါရေ။

ငယ်စဉ်ကပင် ရခိုင်သမိုင်း ရခိုင်ယဉ်ကျေးမှုနံနံ လူမှုရေးလုပ်ငန်းတို့ကို
စိတ်ဝင်စားသူဖြစ်ပါရေ။ ၁၉၈၀-ခု၊ စစ်တွေကောလိပ်မှာ မောင်တော၊
ဘူးသီးတောင်၊ ရသေ့တောင်မြို့နယ်တို့နနံ ဖွဲ့စည်းကတ်တေ "မေယုရခိုင်
အသင်း"မှာ အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး၊ မောင်တောမြို့ သက်ကြီးပူဇော်ရေး အဖွဲ့၊
တဆုပ်ဆန်အသင်းနနံ ရခိုင်စည်တော်အသင်းရှိမှာ ဦးဆောင် လှုပ်ရှားခဖူးပါရေ။
၁၉၈၈-ခုမှာ နိုင်ငံခြားသဘောသားဘဝကို ဖြတ်သန်း ဖူးခပါရေ။

မောင်တောမြို့က ၁၉၉၂-ခုမှာ ရန်ကုန်မြို့သို့ မိသားစုအားလုံး
ပြောင်းရွှေ့လာပါရေ။ ယင်းမတိုင်မီက ၁၉၈၈ ခုမှာ ရခိုင်အမျိုးသားသမဂ္ဂ
အတွင်းရေးမှူးနနံ ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ကိုဖွဲ့စည်းရေခါ ဗဟို အလုပ်အမှုဆောင်၊
ရန်ကုန်တိုင်း ရခိုင်ဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်မှာ အထွေထွေ အတွင်းရေးမှူးတာဝန်တို့နနံ
ရခိုင်အမျိုးသားလှုပ်ရှားမှုတိမာ ဦးဆောင် ခဖူးပါရေ။ ၁၉၉၀ နှစ်မှာ
ရခိုင်အမျိုးသားရေးဆိုင်ရာဆောင်းပါးတို့ကို စတင်ရွှီးသားပနာ ရခိုင်စာပေနယ်ထဲကို
ဝင်ရောက်ခပါရေ။ ယင်းနှစ်မှာ ရခိုင်သားကြီးစာပီ(ရန်ကုန်)ကို
စတင်ထူထောင်ပါရေ။ ရန်ကုန်မြို့မှာ ဖွဲ့စည်းထားကတ်တေ ရခိုင်သဟာယအသင်း၊
ရခိုင်မောင်မယ်အသင်း၊ အနောက်ရခိုင်တန်ဆောင်း စောင့်ရှောက်ရေးအသင်း၊
မောင်တောမြို့နယ် အသင်း၊ ဘူးသီးတောင်မြို့နယ်အသင်း၊
ရသေ့တောင်မြို့နယ်အသင်း၊ ပုဏ္ဏားကျွန်းမြို့နယ်အသင်း၊ မြောက်ဦးမြို့နယ်အသင်း၊
မြေပုံမြို့နယ်အသင်း၊ ကျောက်ဖြူမြို့နယ်အသင်း၊ မာန်အောင်မြို့နယ်အသင်း၊
ရမ်းဗြဲမြို့နယ်အသင်း၊ တောင်ကုတ်မြို့နယ်အသင်း၊ သံတွဲခရိုင်အသင်း၊
စစ်တွေကောလိပ် ကျောင်းသားဟောင်းများအသင်း၊ ရခိုင်သဘောသားများအသင်း၊
အထက(၁)စစ်တွေ အာစရိယပူဇော်ပွဲ ကျင်းပရေးကော်မတီ(ရန်ကုန်)။

ရခိုင်စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့ စရေ အသင်းအဖွဲ့များတွင် ကျရာနီရာက ပေးအပ်တေတာဝန်တို့ကို တက်တက်ကြွကြွ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လှုပ်ရှား နိပါရေ။

ရခိုင်တေးခြင်းတိ ပြန်လည်ထွန်းကားရေးအတွက် ၁၉၉၀-ခုတွင် ရခိုင်စတူဒီယိုသမိုင်းမာ ဒုတိယစီးရီးဖြစ်တေ "သာလီစွ"ရခိုင်စတူဒီယိုစီးရီး ကို စတင်ထုတ်ဝေဗျာယ် ရခိုင်တေးစီးရီးတိ ရှင်သန်ရေးကို ကြိုးပမ်းယင်း ရခိုင်စီးရီးခွေ(၄၁)ခွေကို ထုတ်ဝီနိုင်ခပါရေ။ ယင်းတေးစီးရီးအားလုံးနီးပါးရေ ရခိုင်ပြည်သူရင်ဘတ်ထဲမှာ ဒေနို့တိုင် အောင်မြင်နီတုန်းပါသိမ့်။ ရခိုင်အဆိုရှင် ကိုသန်းမောင်၊ ဦးမောင်သိန်း၊ မြတ်ခိုင်ကျော်၊ ဝင်းကိုခိုင်၊ ခိုင်ကျော်လင်း၊ ခိုင်မိုး၊ လပြည့်အောင်ရို့တို့ကို အောင်မြင်မှုရဟိအောင်ဆောင်ရွက် ပီးခ နိုင်ပါရေ။ နောင်ခိုင်နာမည်နန့် ရခိုင်တေးများကို ရွီးသားခပါရေ။

ခိုင်ကျော်လင်းကို "ဘဝသျှင်ခိုင်"သီချင်း၊ ဝင်းကိုခိုင်ကို "ဆိုက်ဘေးရီးယား"သီချင်း၊ ခိုင်မိုးကို "ဇကုန်ပျံလီ"သီချင်းတိနန့် အောင်မြင်မှုများ ရရှိစီခပါရေ။ ၁၉၉၄-ခုနှစ်မှာ "ရခိုင်ညွန့်ဖူးပညာသင်ဆုနန့် စစ်တွေမြို့ဟိ "ရီခမ်းငါးများ ရံပုံငွေရှာဖွေရေး"စတိတ်ရှိုး၊ "ရက္ခိတရို့ ရင်ခုံည"စတိတ်ရှိုး "သျှင်ခိုင်အငြိမ့်" နန့်"ရခိုင်ညွန့်ဖူးအငြိမ့်"ရို့ကို သူငယ်ချင်း၊ ဦးထွန်းရွှေသိန်း၊ ဦးဇော်အေးမောင်၊ ဦးထူးအောင်၊ ဦးမြင့်မိုးရို့နန့် အတူ ဦးဆောင်ခပါရေ။ ဒေနို့ထိ ရခိုင်စာအုပ်ပေါင်း(၁၀၀)ကျော်ကို ထုတ်ဝီကူညီခပါရေ။ ရခိုင်ပြည်နယ်ဟိ မြို့နယ်အသီးသီးမှ ထုတ်ဝီရေ မဂ္ဂဇင်းတိအားလုံးနီးပါးကိုလေ့ ငွေရေးကြေးရေးနန့် မဂ္ဂဇင်းထုတ်ဝီမှုတိမှာ ကူညီနီပါရေ။

၁၉၉၅-ခုနှစ်မှစတင်လို့ ဒေနို့ထိ ရခိုင်ညွန့်ဖူးပညာသင်ဆုကို ရခိုင်ကျောင်းသူ ကျောင်းသားတိကို လစဉ်လတိုင်း ကိုယ်ပိုင်ချီးမြှင့်နီတုန်း ပါသိမ့်။

ရခိုင်သဟာသမဂ္ဂဇင်း၊ စာတည်း၊ တာဝန်ခံစာတည်း တာဝန်ယူဖူး ခပါရေ။ ရခိုင်ရိုးမမဂ္ဂဇင်း၊ မြောက်ဦးမဂ္ဂဇင်း၊ ပစ္စိမရပ်ဝန်းမဂ္ဂဇင်းနန့် ရခိုင်ညွန့်ဖူးရို့မှာ စာတည်းအဖြစ် တာဝန်ယူနီတုန်းပါသိမ့်။ ရခိုင်စာပေနန့်

ယဉ်ကျေးမှုအဖွဲ့(ရန်ကုန်)က ရန်ကုန်မြို့မှာကျင်းပရေ ကျင်ပွဲ၊ ရထားပွဲ၊
သင်္ကြန်ပွဲတိုင်းကို ရန်ကုန်ရောက် ရခိုင်သားတိနန့်အတူ ဦးဆောင်ပူးပေါင်း
လှုပ်ရှားနီပါရေ။

ရခိုင်ကဗျာတိုကို ရွီးသားရေအခါ "နောင်ရဲခိုင်" ရခိုင်တေးသီချင်း တိုကို
ရွီးရေအခါ"နောင်ခိုင်" ရခိုင်ရသစာပေ ဆောင်းပါးတိုကို ရွီးရေအခါ

"ရခိုင်လှမြင့်" သားကြီးဘားသို့ ပေးစာတိုကို ရွီးရေအခါ "ရိုးမလူ"

နိုင်ငံရေးစာပေတိုကိုရွီးရေအခါ"ကောင်းကျော်ထင်"

ရခိုင်စာအုပ်စာတမ်း များနန့် တေးသီချင်းတိုကို စီစဉ်ထုတ်ဝီရေအခါ "ဦးဦးလှမြင့်",
"ရခိုင်လှမြင့်"ဆိုရေ နာမည်တိနန့် စာပေတာဝန်တိုကို ထမ်းဆောင်နီတုန်း ပါသိမ့်။

၂၀၁၀ ပြည့်နှစ်၊ အဝီးရောက်ရခိုင်အမျိုးသားများ အထက်မြန်မာပြည်
က ချီးမြှင့်ရေ ရခိုင်အမျိုးသားဂုဏ်ဆောင် "ရခိုင်ရက္ခိတဆု" ချီးမြှင့်ခြင်း ကို
ခံရဖူးပါရေ။ ယင်းဆုချီးမြှင့်ခြင်းကို မြောက်ဦးမြို့နန့် မင်းပြားမြို့ရို့က
ထပ်ဆင့်ဂုဏ်ပြုခြင်းကိုလေ့ ခံရဖူးပါရေ။

အဂုအခါ မိခင်နန့်အတူ ဇနီး ဒေါ်ဦးသိန်းမြ၊ သားကြီး
ကောင်းကျော်ခိုင်(ရခိုင်သားကြီး)၊ သားချေ ကောင်းဥဂူ၊ သမီး
ကောင်းမြတ်သဇင်ရို့နန့် အမှတ်၁/၅၅၊ ကျွန်းရွှေဝါလမ်း၊ ဘုရင့်နောင်ပွဲရုံ၊
မရမ်းကုန်းမြို့နယ်မှာ ကျန်းမာပျော်ရွှင်စွာနန့် ရခိုင်သားကြီးစာပေလုပ်ငန်း၊
"မြောက်ဦးမင်းသမီးဟိုတယ်လုပ်ငန်း၊ တခြားတခြားသော ကိုယ်ပိုင်
စီးပွားရေးလုပ်ငန်း"တိုကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နီတုန်းဖြစ်ပါရေ။ အဂု
သားကြီးဘားသို့ပီးစာများကို ရိုးမလူ ကလောင်နာမည်နန့် ရွီးသားထုတ်ဝီ
လိုက်စွာဖြစ်ပါရေ။

သားကြီးဘားသို့ အိတ်ဖွင့်ပီးစာ (၁)

သို့

သားကြီးကောင်းကျော်ခိုင်

ဘာသာစာရိုးလိုက်တေ။

သားကြီးရေ ၁၉၉၈၊ ဇွန်လ ၁၂ ရက်နိန့်ကစဉ်မှာပင် ကျောင်းတက်နီရ ဗျာယ်မနား။ ကျောင်းတက်တေဆိုခါကပင် ပညာကိုသင်ရဖို့။ ပညာတတ် ဖြစ်ဖို့လိုရေ။ ပညာတတ်တစ်ယောက်ဖြစ်ဖို့တော့ခါ အချိန်မှန်မှန်လေ့လာ ဖတ်ရှုကေဖြစ်လာလီဖို့ရာ။ ပိုလို့ထူးချွန်ချင်ကေ ပိုပြီးကြိုးစားလိုက်ကေ ဖြစ်လာဖို့လို့ဆိုချင်ရေ။ ပညာဆိုစွာအလွန်တရာကျယ်ဝန်းရေသား။ ဘာဘာက သားကြီးကို ဇာဖြစ်လို့ပညာသင်ရေသိလား။ ပညာတတ်တေလူရေ ရဲဝံ့ရေ ဆိုရေ သတ္တိတိန့်ပြည့်စုံရေ ယင်းကြောင့်လေ့ လူတိုင်းလူတိုင်းရေ ပညာရဲရင့် ပွဲလယ်တင့်ဆိုဗျာယ် အသျှေကပင် ပညာသင်ကတ်တေမနား။

ပညာဆိုလို့ သားကြီးကို ရခိုင်ပြည် ပညာရေးအကြောင်းကိုလည်း တစ်သျှေပြောပြချင်ရေ။ ရခိုင်ပြည်ကို ၁၈၂၆ ခုမှာ အင်္ဂလိပ်တိက မြန်မာတိ ဘားကတဆင့် သိမ်းယူလိုက်တေ။ ယင်းခါက ဘာဘာရို့ ရခိုင်ပြည်မှာ ခေတ်ပညာရေးဆိုစွာ 'ခေတ်မစားသိမ့်'။ မထင်ပေါ်သိမ့်။ ဘာဘာရို့ဘားမှာ ဘုန်းကြီးကျောင်းမှာသင်ရေ ပညာရေးလောက်ရာဟိရေ။ ၁၈၂၄-ခုမှာ အင်္ဂလိပ်- မြန်မာဒုတိယစစ်ပွဲဖြစ်ဗျာယ် အောက်မြန်မာပြည်ကို အင်္ဂလိပ်တိ ရလိုက်တေခါ ၁၈၂၆ ခုနှစ်မှာ အင်္ဂလိပ်တိက မြန်မာစာသင်ရေကျောင်းတိကို ဖွင့်လာရေ။ ယင်းခါကစလို့ ဘုန်းကြီးကျောင်းမှာသင်ရေ ပညာရေးကနီ စာသင်ကျောင်းမှာ

သင်ရေပညာရေးကို ပြောင်းလာစွာဗျာယ်။ အစပထမက စစ်တွေမြို့မှာ စာသင်ကျောင်းတစ်ကျောင်းနဲ့ ရမ်းဗြဲမြို့မှာ စာသင်ကျောင်း တစ်ကျောင်းဖွင့်ပီးရေပိုင် မြန်မာပြည်မှာလေ့ မော်လမြိုင်မှာ တစ်ကျောင်း၊ ပြည်မှာတစ်ကျောင်း၊ ရန်ကုန်မှာတစ်ကျောင်းဖွင့်ပီးခရေ။ စစ်တွေမြို့က စာသင်ကျောင်းကို ထူထောင်စမှာ လက်သည်ဖော်မရအောင် မီးတိုက် ပလိုက်ကတ်လို့ စာသင်ကျောင်းရေ 'ပြာပုံ'ဘဝကို ရောက်ခရသိမ့်ရေ။ ရမ်းဗြဲကစာသင်ကျောင်းလေ့ ကျောက်ဖြူမြို့ကို အင်္ဂလိပ်တိတည်ပြီးရေခါ ရမ်းဗြဲကကျောင်းကို ကျောက်ဖြူမြို့သို့ ပြောင်းယူလားခရေ။ ဘာဘာ ပြောချင်စွာက ရခိုင်သားတိရေ ခေတ်ပညာသင်ကြားခရစွာ နောက်မကျခ ဆိုစွာကို ပြောချင်စွာရာ။

ယင်းပိုင် ခေတ်ပညာအယင်ဆုံးသင်ခကတ်ရလို့လေ့ ရခိုင်သားတိရေ ပညာရေးမှာတော်ခရေ၊ နာမည်ကြီးခရေ။ ဘာဘာကလေ-- ရခိုင်ပြည် အင်္ဂလိပ်ခေတ်ကို နှစ်ပိုင်းခွဲလို့ ပြောပြချင်ရေ။

၁၈၂၄ ကပင် ၁၈၂၇ ကို အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီက သိမ်းယူပြီးကေ အုပ်ချုပ်ခရေခေတ်ကို ကုမ္ပဏီခေတ်လို့ခေါ်ကတ်တေ။ ၁၈၂၇-ခုနောက်ပိုင်းကို ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ်လို့ ဆိုရဖို့ဖြစ်တေ။ ပြောချင်စွာက ဗြိတိသျှကိုလိုနီခေတ်မှာ ရခိုင်ပြည်မှာ ခေတ်ပညာရေး စတင် ထွန်းကားလာစွာဗျာယ်။ စူးအက်တူးမြောင်းဖွင့်ပြီးရေနောက်ပိုင်းမှာ ရခိုင်ပြည် ရေ စိုက်ပျိုးရေးထွန်းကားလို့ စီးပွားရေးဖြစ်လာကတ်တေ။ စီးပွားရေးဖြစ်လာ လို့လေ့ ရခိုင်ပြည်မှာဘဏ်စနစ်တိ ထွန်းကားလာရေ။ ဘဏ်တိစည်ကား ခရေ။ စစ်တွေမြို့ တစ်မြို့တည်းမှာ ဘဏ်ငါးခုတောင်ဟိခရေ။

(၁)ဦးရဲကျော်သူဘဏ်၊ (၂) ဒေါ်သန္တာဖြူဘဏ် (ဦးရဲကျော်သူမယားဘဏ်)၊ (၃) ဦးပေါ်ထွန်းအောင်ဘဏ်၊ (၄) ဦးမောင်သာညိုဘဏ်၊ (၅) ဦးစိုးဖော်ဘဏ်ရို့ဖြစ်ကတ်တေ။ ယင်းအထဲက ဦးရဲကျော်သူဘဏ်ရေ နိုင်ငံခြားတိနန့်တောင် အလုပ်လုပ်နိုင်ရေ နိုင်ငံတကာအဆင့်မီ ဘဏ်အထိ

အောင်မြင်ခပူးရေ။

ယင်းပိုင်စီးပွားရေးအောင်မြင်လာလို့လေ့ 'လူရတတ်တိက သူရို သားသမီးတိကို ကောင်းနိုင်ဘယကျောင်းတိမှာ ပညာသင်ခိုင်းကတ်တေ။ တစ်တပွေချမ်းသာရေလူတိကလေ့ သူရိုသားသမီးတိကို ပညာသင်နိုင်အောင် ကြိုးစားလာကတ်တေ။ ဇာကြောင့်လေ့ဆိုကေ ခေတ်ပညာတတ်လာကေ အင်္ဂလိပ်ဘက်မှာ အမှုထမ်းလုပ်ဖို့ ယင်းပိုင်အမှုထမ်းခွင့်ရကေ တစ်ဝမ်း တစ်ခါးအတွက် မကြောင့်ကြရ၊ မတောင့်တရနီနိုင်ရေဆိုရေ အသိစိတ်ဓာတ် ရေ အဓိကရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်လာရေအတွက်နန့် ရန်ကုန်မှာဟိရေ စိန့်ပေါလ်၊ စိန့်ဂျွန်၊ ရန်ကုန်အစိုးရကျောင်းရို့မှာ သားသမီးတိကို အပြီးအလွှား ကျောင်းထားလာကတ်တေပိုင် အိန္ဒိယမှာဟိရေ ကာလကတ္တားတက္ကသိုလ်၊ ဘင်္ဂလားတက္ကသိုလ်ရို့ကိုလည်း ပို့ဖြစ်အောင်ပို့ဗျာယ် ပညာသင်ခိုင်း ကတ်တေ။

ဒေနီရာမှာ ပြောစရာတစ်ခုဟိရေ သား။ ယင်းပညာတတ်တိရေ ဝန်ထမ်းလုပ်ဖို့ဆိုရေ တစ်ခုတည်းရည်ရွယ်ချက်။ ယင်းခေတ် ယင်းအခါက ရှေ့နေအလုပ်လေ့ ခေတ်အစားဆုံးအလုပ်တစ်ခုဖြစ်တေအတွက် ရှေ့နေတိက လူဂုဏ်တင့်လာရေ။

၁၉၀၀-ပြည့်လောက်ကဆိုကေ ဦးစံဦးခိုင်၊ ဦးချန်ထွန်း၊ ဦးချန်ထွန်း အောင်၊ ဦးမေအောင်၊ ဦးစိန်လှအောင်ရို့ရေ ရခိုင်ပညာတတ်အဖြစ် မြန်မာပြည်မှာထင်ရှားခရေ။ ၁၉၂၀-ပြည့်လောက်က ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေး ထဲမှာ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ဦးမေအောင်ရေ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခပူးရေ အတွက် ရခိုင်သားလောကမှာ မသိသူ မဟိလောက်အောင် ကျော်ကြားလာ ရေ။ ဦးမေအောင်သားဖြစ်တေ ဦးသာဒိုးအောင်၊ ဦးထွန်းလှအောင်နန့်၊ ဦးမေအောင်သမီး ဒေါ်မြစိန်ရို့လေ့ ရခိုင်ပညာတတ်အဖြစ် ထင်ရှားကျော်ကြား ခရေလေ။

၁၉၃၇-ခု၊ ဧပြီလတစ်ရက်နိန့်မှ ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို ၉၁- ဌာနအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အဖြစ်ပြောင်းလိုက်တေခါ နန်းရင်းဝန် လေးယောက်

ဖြစ်ခပူးရေမနား။ ဒေါက်တာဘမော်၊ ဦးပု၊ ဂဠုန်ဦးစော နန့် ဆာပေါ်ထွန်း
လေ့ပါရေ။ ယင်းအထဲက ဆာပေါ်ထွန်းရေ ရခိုင်သားယေ။ ယေတောင် မကသိမ့်လို့
ဝန်ကြီးအဖွဲ့ထဲမှာ ရခိုင်သား ဆာထွန်းအောင်ကျော်လေ့ ပါခ သိမ့်ရေ။
ပြင်ပနိုင်ငံရေးလောကထဲမှာ အသျှင်ဦးဥတ္တမနန့် အသျှင်နန္ဒမာလ
(ဦးထွန်းစိန်)ရို့လေ့ ရခိုင်ရဟန်းပညာရှိအဖြစ် ထင်ရှားခလီသိမ့်ယင့်။
စစ်ကြိုခေတ်မှာ ဦးမြထွန်း၊ ဦးမောင်မြထွန်း၊ ဦးအောင်ဇံဝေ၊ ဦးထွန်းအောင်၊
ဦးသာဇံလှနန့် ဦးအောင်ထွန်းဦးရို့ ထင်ရှားခရေပိုင် စစ်ကြိုခေတ်နန့်
စစ်ပြီးခေတ်မြန်မာပြည်မှာ အိုင်စီအက်စ် ၁၆-ယောက်၊ ၁၇-ယောက်လောက်
ဟိဖူးရေ။ ယင်းအထဲမှာ ရခိုင်သား ၇-ယောက် လောက်ပါရေ။ အိုင်စီအက်စ်
ဦးကျော်သိန်း၊ အိုင်စီအက်စ် ဦးကျော်ခိုင်၊ အိုင်စီအက်စ် ဦးစိန်ညိုထွန်း၊ အိုင်စီအက်စ်
ဦးကျော်မင်း၊ အိုင်စီအက်စ် ဦးဦးကျော်ခိုင်၊ အိုင်စီအက်စ် ဦးဦးရွှေဘော်နန့်
အိုင်စီအက်စ်ဦးရွှေမြရို့လေ့ ရခိုင်သားပညာရှိအဖြစ်
အလွန်ထင်ရှားခရေလူတိဗျာယ်။ ဘာဘာဆိုချင်စွာက ရခိုင်သားရို့ရေ ပညာရေးမှာ
တော်ပါရေလို့ဆိုရလောက်အောင်ထိ တော်ခ ပါရေဝေ။

ယင်းပိုင်တော်ခရေအကြောင်းကို ဆရာမကြီးဒေါ်ကြန်က 'ရခိုင်
ပညာရေးအခြေအနေကို သမိုင်းတံခွန်မဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၅၇ မှာ ရိုက ရခိုင်ပြည်နယ် ၏
စာတတ်မြောက်မှုနှုန်းမှာ (၁၈၂၅)ခုနှစ်မတိုင်မီနှင့် (၁၈၂၆မှ ၁၈၈၅ ခုနှစ်)
ကြားကာလများတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ သော်လည်းကောင်း၊ အရှေ့တောင်အာရှ၌
သော်လည်းကောင်း၊ ထိပ်ဆုံးမှရှိနေခဲ့သည်''လို့ မှတ်တမ်းတင်စွီးသားခပူးရေ --
သား။

ဒေဘက်ခေတ်မှာဆိုကေ ဦးကျော်ရင်(ပါမောက္ခချုပ်)၊ ဦးစံသာအောင်
(ညွှန်ချုပ်)၊ ဦးဘဆွေ၊ ဦးညိုထွန်း(သံအမတ်)၊ ဦးမောင်ဦးကျော်(နေရှင်း)၊
ဒေါက်တာဦးထွန်းဝေ(စီးပွားရေး)၊ ဒေါက်တာဦးစောမြအောင်၊ ဒေါက်တာ
ဦးအောင်ဇံ၊ ဦးစံထွန်းအောင် (အင်ဂျင်နီယာ)၊ ဦးချမ်းသာ(အင်ဂျင်နီယာ)။

ဒေါက်တာအေးထွန်းနန့် ဒေါက်တာ ဒေါ်နန်းဦးရဲ့လေ့ ရခိုင်ပညာတတ်တိ အဖြစ်
ဒေနိန့်တိုင် ထင်ရှားတုန်းသိမ့်။ သားကြီး --- ရခိုင်ပြည်ပညာရေးနန့် ထင်ရှားရေ
ပုဂ္ဂိုလ်တိအကြောင်းကို ပိုမိုစုံလင်အောင် လေ့လာချင်ကေ
'ရခိုင်ပြည်နယ်ဖြစ်စဉ်သမိုင်း၊ စတုတ္ထတွဲ၊ လူမှုရေးကဏ္ဍ'ကို ဖတ်ကြည့် ကေ
အသေးစိတ်သိနိုင်ယဉ်။

သားကြီး---ပညာတတ်တိရေ တစ်ခါတစ်လီ တွေဝေရေ ဖောက်ပြန်
ရေဆိုစွာကို သားကြီးသိထားဖို့လိုလိမ့်မေ။ ယင်းကြောင့် တစ်ချို့လက်ဝဲသမား တိက
"ပညာတတ်တိစွာဖောက်ပြန်တတ်တေ၊ တွေဝေတတ်တေ။ ကိုယ်ကျိုး ကိုရာ
ဦးစားပီးတတ်တေ"လို့ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ပြောဆိုဝေဖန်ဖူးရေ-- သား။

ယင်းပိုင်ဗျာယ် ရခိုင်ပညာတတ်အများစုရေ ရခိုင်ပြည်ကို မပြန်ဘဲ
ရီကြည်ရာမြက်နုရာဗျာယ် တစ်ဝမ်းတစ်ခါးလှဖို့နန့်၊ တစ်အိုးတစ်ဝမ်းဝဖို့ရာ
ရှာဖွေစားသောက်နီထိုင်လားကတ်တေအတွက် ချင်းလူမျိုးတစ်ယောက်
ဝေဖန်ဖူးစွာကို ကြားဖူးရေ။ "မင်းရဲ့ရခိုင်တိ ပြောကေ မိုးလားကဲလား။
အမျိုးသီလနှစ်ဌာနနန့်ဆိုရေကဗျာကို လိုရေခါရွတ်ပြကတ်တေ။ ဒေနိန့်
ပညာတတ်တေရခိုင်သားတိထဲက ဇာနစ်ယောက်လောက် ရခိုင်ပြည်ကို
ပြန်ဖူးကတ်လေ၊ နီထိုင်ဖူးကတ်လေ"လို့ မိန်းရေလတ်။ "အေး--- ဝန်ကြီးဦးဘစော
(ကျောက်ဖြူ)တစ်ယောက်ကိုတော့ ချို့ယွင်းချက်အဖြစ်နန့် ထားပီးမေ။
အရာလူတိဇာမှာလေလတ်။ အမေရိကန်မှာရာ ဟိချင်ကေဟိဖို့ ရခိုင်ပြည်မှာတော့
မဟိနိုင်လို့ပြောရေခါ။ ဒေနိန့်ထိ တစ်ယောက်လေ့ ပြန်မပြောနိုင်လတ်။ ယင်းပိုင်
အပြောခံစွာ နည်းတောင်နည်းသိမ့်ရေ။

ဘာသာစကား(၉)မျိုးလောက်တတ်တေ အသျှင်ဦးဥတ္တမစွာ
ဖယောင်းတိုင်မီး ထွန်းထားရေအခန်းတစ်ခန်းလုံးကို အလင်းရောင်ပီးနိုင် ကေလေ့
ဖယောင်းတိုင်အောက်မှာကျကေ ထင်သလောက် အလင်းရောင် မရနိုင်လတ်။
အသျှင်ဦးဥတ္တမဇာပြောချင်လေဆိုစွာကို သားနောက်နောင် နားလည်လာလိမ့်မေ။

စာအဆုံးမသတ်ခင် နောက်တစ်ခုပြောချင်သိမ့်ရေ သား။

မြန်မာပြည်လွတ်လပ်ရေးရပြီးခါစက ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုမှာ ဦးသိန်းဖေမြင့်နဲ့ ရခိုင်သားတစ်ယောက် ပြင်းပြင်းထန်ထန်ဆွေးနွေးယင်းပင် ငါရဲ့ရခိုင်သား လေးငါးခြောက်သောင်းလောက် ရန်ကုန်ကိုရောက်နီဗျာယ်လို့ ပြောရေခါ ဦးသိန်းဖေမြင့်ကရယ်ဗျာယ် လူမှုနိုင်ငံရေးအရဆိုကေ နောက် နှစ်ပေါင်း နှစ်ဆယ်လောက်မှာ ယင်းရခိုင်သားတိ ဟိနိုင်ဖို့မဟုတ်ဗျာယ်လတ်။ မှန်ရေ၊ ဒေန်နီ 'လူမျိုးခြင်း'ကိုခံလိုက်ရဗျာယ်။ ပညာတတ် သားသမီးတိ အားလုံးလေ့ ရခိုင်မဖြစ်လာဗျာယ်။ တစ်တော့ ကျန်နီလိုက်တေ ရခိုင်သား တိလေ့ ရခိုင်စကားမပြောတတ်ဗျာယ်။ ရခိုင်စကားမဟိပဲ ရခိုင်သားဟိနိုင်ဖို့ သိမ့်လား--- ငါ့သား။

အေတစ်ခေါက် ဒေလောက်နန့်ရပ်လိုက်မေ။ နောက်တစ်ခေါက်ခါမှာ ရခိုင်ပညာရှိတိပြန့်ကြဲလာပုံနန့် လက်ဟိရခိုင်ပြည်နယ် ပညာရေးအကြောင်းကို သီးခြားစီ ဘာဘာစာရွှီးလိုက်အုံးမေ။

သားကြီးပညာတတ်ပါစီ

သားကြီးဘာဘာ

၃၀.၈.၁၉၉၈
